

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . . . " 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
 V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . . . " 2.—
 V upravi prejemam mesečno . . 1-80
 == Sobotna izdaja: ==
 za celo leto . . . . . K 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
 Enostolpna pettirvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat . . . . . po 3) v
 za dva- in večkrat . . . 25.,
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
 == Poslano: ==
 Enostolpna pettirvrsta po 60 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga vozni rač.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Ruski napad v Karpatih odbit. - Novi težki boji ob Sommi. - Naši letalci napadli Benetke in Červinjan. Rumunska grozodejstva. - Cel grški armadni zbor prepeljan na Nemško. - Angleške luke zaprte za nevtralne ladje.

Vojna in tuberkuloza.

Priobčil dvorni svetnik dr. Edvard princ Liechtenstein.

Dne 22. maja t. l. se je v c. kr. notranjem ministrstvu na sijajnem zborovanju in v navzočnosti glasovitih medicinskih strokovnjakov, zastopnikov višjega armadnega poveljstva in c. kr. vojnega ministrstva ter »Deželnih komisij za preskrbo vračajočih se bojevnikov« iz vseh kronovin pod predsedstvom ministra za notranje zadeve Konrada princa Hohenlohe osnovala »Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi«. Njena cesarska Visokost nadvojvodinja Izabela je prevzela pokroviteljstvo te pomembne vojno-oskrbovalne akcije ter se mu posvečuje z vso ono požrtvovalnostjo in energijo, ki diči to plemenito gospo. Menjajoči se vtisi današnjega hitro minljivega časa so marsikomu izbrisali iz spomina sliko, ki so jo časopisi priobčili o namenih in nalogah novozasnove zveze in radi tega naj mi bo dovoljeno, ki poleg drugih funkcionarjev tudi sodelujem pri novi akciji, da v Vašem čislanim listu objavim nekaj besedi o stvari.

Tuberkuloza je kakor znano bolezen, ki si jo človek večinoma nakoplje v otroških letih. Vendar pa ni treba, da bi vsaka infekcija s tuberkulozo v otroškem telesu povzročila bolezenske pojave. Ugodne življenjske razmere in lastna odporljivost privedejo k sreči čisto do tega, da počiva kal bolezni brez škode v sicer zdravem in krepkem telesu. Nezažadna hrana, neugodne stanovanjske razmere, prehlajenja in slične nepravilnosti pa lahko povzročijo, da se bolezen v telesu naenkrat razvname in začne razširjati in kmalu vidimo pred seboj ono žalostno sliko, ki že lajku kaže, da se gre za jetiko. Ta bolezen, ki jo le preveč pospešujejo neugodne življenjske razmere, prah v rudokopih, pomanjkanje zraka v tovarniških prostorih, delo v silni vročini plavžev, skratka naše obrtne in industrialne razmere, ta bolezen, ki

ima dalje posebno ugodna tla v prenapoljenih, slabo zračenih delavskih in kmetijskih stanovanjih, bila je že v mirnih časih ljudska kuga, ki se je žal le preveč razširjala. Tem večjo pozornost moramo nanjo obračati tekem sedanje vojske, vsled katere trpi tudi prebivalstvo v zaledju marsikatero pomanjkanje. A tudi od naših junakov, ki stoje na bojnem polju, se kakor razumljivo, marsikdo, ki je imel kal bolezni že v sebi, povrne bolan na pljučih, in čimbolj je bilo pri naborih in pregledovanjih treba segati po novincih, tem večja je postala nevarnost, da se tuberkuloza med vojaki razširi. Nikakor nam tega ni treba prikrivati pred sovražniki, kajti pri njih vladajo prav enake razmere. Pred kratkim sem imel priliko, obiskati več ujetniških taborišč in sem videl, da se vsled prestanjih vojnih naporov tudi med sovražnimi vojaki tuberkuloza v velikem številu pojavlja, čeprav je splošno zdravstveno stanje v teh taboriščih dobro in čeprav se z ujetniki prav ljudomilno postopa. Pri ogledovanju raznih zdravilišč in zavetišč za tuberkulozne pa sem z zadoščanjem opazil, kako veliko število naših vojakov v kratkem času zopet ozdravi, osobito, če jim je bilo omogočeno, priti kmalu po obolenju v zdravniško oskrbo. Mnogi tako okrepe, da postanejo zopet zmožni za službo v fronti in da ostane državi ohranjena njih delavna moč.

»Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi« si je stavila nalogo, da pred vsem z uporabo za vojno zgrajenih ugodno ležečih bolnišnic in bolniških barak, ki se več ne rabijo, preskrbi sliker mogoče hitro in brez velikih stroškov provizorična zavetišča, v katerih bo moč nastaniti tuberkulozne častnike in vojske. Tako pridejo ti v ugodne klimatiške in higijeniške razmere, s čemur jim je dana možnost, da ozdravijo, s čemur se pa tudi pred okužbo ščitijo njih tovariši.

Razven tega pa ima »Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi« važno zadačo, da razširi že obstoječa zdravilišča,

kakor so jih zgradili društvo »Alland« in razna deželna društva za boj proti tuberkulozi in da v vseh kronovinah, kjer se to še ni zgodilo, omogoči gradbo novih vsem modernim zahtevam odgovarjajočih zdravilišč. Tako se sedaj na planini »Palmschoss« pri Briksenu na Tirolskem v visočini 1700 m nad morjem gradi novo obsežno zdravilišče, oziroma skupina zdravilišč, ki bo v klimatiškem oziru morda še nadkriljevala slovita klimatiška zdravilišča Davos in Leysin.

Skoraj vsa obstoječa zdravilišča za tuberkulozne so se že tekom vojske na državne stroške izdatno razširila, bodisi s prostornimi prizidki, bodisi s tem, da so se za bolne vojake postavile posebne trpežne barake. Take bistvene razširbe imamo zaznamovati pri nižjeavstrijskem zdravilišču Alland, pri štajerskih zdraviliščih Hörgas in Enzenbach, pri salcburškem zdravilišču Grafenhof, pri moravskih zdraviliščih v Geviču in Paseku, pri šlezijemskem zdravilišču v Oberschaaru, pri čeških zdraviliščih v Ustju nad Labo, Plešu, Rosskammu pri Homotovu in v Toplicah. Na Nižjeavstrijskem je tudi Deželno dobrodelno društvo Rdečega križa stopilo v krog bojevnikov proti tuberkulozi. Pred kratkim je otvorilo manjše v sistemu trpežnih barak zgrajeno zdravilišče v Pernitzu ter namerava sezidati obsežno stavbo pod Snežnikom.

K tem obstoječim zavodom naj pridejo še daljna zdravilišča na Gornjem Avstrijskem, Koroškem, Kranjskem, Predarlskem, in v Galiciji, ki jih ima »Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi« zgraditi z izdatnimi državnimi subvencijami in s sodelovanjem Deželnih komisij za preskrbo vračajočih se bojevnikov. Na Kranjskem se je v ta namen že izbral izborna ugajajoč in krasno ležeč stavbni prostor na Gorenjskem, ob vznožju senčnatih gozdov, pod zapadnimi vrhovi Kamniških planin. Zdravilišče, ki se naj tu zgradi, bo dokaj obsežno in pomembno, ker je namenjeno tudi za

primorske pokrajine. Tako naj se v vseh kronovinah ustanove zdravilišča, odpočivališča, gozdna zavetišča itd.

Poleg tega stremimo za tem, da se — kjerkoli to dopuščajo krajevne in klimatiške razmere — pri obstoječih javnih bolnišnicah zgradé posebni paviljoni za 20—40 težko obolelih tuberkuloznih. To nam narekuje človekoljubje in želja, da te iz vojske se vrnivše bolnike po možnosti nastanimo v njih domovini ali vsaj v nje bližini, s čemur jim je dana prilika, da tekom dolgotrajnega zdravljenja često vidijo svoje sorodnike. Na drugi strani s to izolacijo bolnikov varujemo okužbe rodbino, posebno otroke, ki so tej nevarnosti najbolj izpostavljeni. Upati pa tudi smemo, da se s primernim zdravljenjem večje število teh bolnikov ohrani pri življenju in delazmožnosti.

Naravno je da zahteva akcija takega pomena in obsega, kakor je pričeti boj proti tuberkulozi, izdatnih denarnih sredstev. Ob sebi je umevno in minister notranjih zadev je to na ustanovnem zborovanju izrečno naglašal, da se bo država v obilni meri udeleževala te akcije, kakor ji je že dosedaj dala na razpolago izdatnih sredstev. Komaj kaka druga vojno-oskrbovalna akcija pa zasluži v toliki meri finančno pripomoč občinstva, osobito vseh gospodarskih slojev, kakor imenovana. Kajti tuberkuloza je bolezen, ki ugonobuje danes ljudstvo, kakor nobena druga, ki ovira tvorno moč prebivalstva in ki oropa obrt in industrijo najboljših delavskih moči. Četudi je ta nova vojno-oskrbovalna akcija v prvi vrsti namenjena vojsčakom, ker izvira iz čuta hvaležnosti, ki ga gojimo napram tem junakom, ki so tvegajoč svoje zdravje in življenje branili proti sovražniku našo domovino, naše imetje in posest, ustvarimo podporajoč »Avstrijsko zvezo za boj proti tuberkulozi« vendar prepomemben čin miroljubja, ki bo še poznim rodovom v korist. Vse te stavbe in naprave, ki bodo sedaj vračajočim se vojakom odprle svoje zračne sobane in solnčnate

LISTEK.

Soška fronta pred 300 leti.

(Dalje.)

Ko je nekega dne naš konjeniški oddelek pojezdil v Mošo, sklene Giustiniano ujeti ga; 1000 pešcev in 400 konjenikov pošlje nadnj; a ko pridejo do vasi, dobé jo pazno: naši so se spretno in pravočasno izmuznili; a ne samo to: sovražnik se je moral vrniti, kar najhitreje je bilo mogoče, da ga naše čete niso zajele. Na ta način so bili navezani Benečani le na obrambo lastnih postojank ob goriškem mostišču, dočim so Avstrijci s Krasa in iz Gradiške hodili po živila in klavno živino celo v tržiško okolico; prodrli so celo pred Palmo v Campolongo in odvedli od tam bogat plen. Za povračilo so navalili Benečani na Vileš in ondaj pomorili avstrijske kmete, češ, da so pomagali plenit našim četam. A sami so priznali, da Avstrijci na takih pohodih niso morili (»... Austriaci si portarono molto modestamente, non ammazzando...«). S takim rebeljskim postopanjem so hoteli zatreti tradicionalno zvestobo iztočnih Furlanov napram Habsburžanom.

Avstrijci so pa ne gledé na take pojave nemoteno izpopolnjevali svoje postojanke; zasedli so Monte Tortino pri Fari in s tem korakom omogočili zvezo med Gradiško in fronto Majnica-Ločnik. To je povzročilo, da so tudi Benečani utrdili gori Medea in Kvarin nad Korminom. Senatu pa to ni zadoščalo, ampak zahteval je konečno ofenzivo. Da mu ustreže, prekorači Priuli Sočo pri Kosojanu (onstran Vileša) in se utrdi. Drug oddelek pošlje v Zagrad, da brani utrjevalna dela proti napadom gradiščanske posadke. Tej potezi so odgovorili Avstrijci s tem, da so takoj zgradili utrjeno postojanko na križišču starih cest Doberdob-Gradiška-Sv. Martin; to so pozneje razširili in jo imenovali »Forte stella«. To nasprotniku ni bilo všeč; obrnil se je zopet proti severu, hoteč zapreti prometne črte, po katerih so dobivali naši živila in druge potrebščine iz Koroške; vedel je, da so od naše strani zavarovani samo prehodi pri Kobaridu in Tolminu. Trautmannsdorf je kmalu izvedel o njihovi nameri in odposlal nemudno 400 mož pod poveljstvom V. Smihta, nekega angleškega častnika. Ta je zasedel prehitro Pontebbo in se je moral pozneje umakniti sovražni premoči, tako da je prišel Trbiž brez boja nasprotniku v roke. Kraj so Benečani temeljito oplenili. Po-

ročilo, poslano senatu, pripoveduje, da je stotnik Manzano iz ene same hiše odnesel srebrnino, vredno 9000 cekinov! Dolgo se sicer ni veselil tega zavzetja; kajti nadvojvoda je poslal večje oddelke, ki so prepodili Benečane. Prav tako so se končali manjši boji za prelaze pri Kobaridu in Tolminu za Benečane brez uspeha. — Glavne strategične naloge, uničiti tolmínsko trdnjavo, sovražnik ni mogel izvršiti in Avstrijci so obržali zvezo med Posočjem in Koroško. Po tem porazu so se obrnili nasprotniki na jug fronte in navalili na novi »Forte Stella« — a so bili zapodeni.

Istodobno je nadlegovalo sovražno brodovje sem in tam tudi zapadno istrsko obrežje. Trautmannsdorf je moral poslati v obrambo ondotnih krajev več oddelkov svojih čet in tako zredčiti svoje posadke na črti Majnica-Ločnik. To je šlo tako daleč, da je bil konečno primoran, zapustiti utrjeno črto in umakniti se v utrdbe na levem bregu Soče med Rubijo in Gorico (28. avgusta). Ta trenutek je smatral sovražnik ugodnim, da navalil na Gorico in jo zavzame; vse svoje sile je naperil proti mestu. Najprej je nameraval zasesti avstrijske postojanke v Brdih — a to ni šlo tako brez ovir. Giustiniano je bil tepen pri Podgori in se je moral umakniti v Ločnik pred avstrijsko ko-

njenico. V tej bitki je padel tudi izdajalec, častnik Lucij Richiero, ki je precej v začetku vojne uskočil na benečansko stran. Vendar se je posrečilo sovražnikovemu pritisku in premoči polagoma, da je zavzel — izpraznjeno — eno izmed utrdb v Brdih, dočim je posadka v deževni noči prodrla kordon in mu ušla z orožjem vred v Gorico, porušivši za seboj čez Sočo narejeno brv. Prehodi v Brda pa so bili močno zavarovani. Zato je sklenil sovražnik priti do svojega smotra po drugem potu in zasesti vse avstrijske utrdbe v Brdih, kar je polagoma in med neprestanimi ovirami tudi dosegel. Istočasno pa je nastala nad Podgoro nova avstrijska utrdba, da zapira pot do goriškega mostišča. S te točke so obstreljevali Avstrijci tudi glavni stan Benečanov. Erizzo je torej moral poizkusiti, da jo odpravi. Naročil je preiskati nalančno ves teren, da napravi oblegalni načrt; poizvedovalno četo je vodil Giustiniano sam in je tudi padel zadet od avstrijske krogle. — Da preihiti nasprotnika, postavi Trautmannsdorf na severnem obronku grojske doline novo utrdbo (forte de bosco); na južnem delu pa je sledil takoj sovražnik z enako protiodredbo. — Ker ga je Trautmannsdorf vedno vznemirjal, je zasnoval Erizzo novo glavno utrdbo

lope, niso morda kakor marsikatera druga neizogibna vojno-oskrbovalna stvaritev minljiva potratna investicija, one so marveč polnovredni prirastek na kapitalu naše domovine, trajne vrednosti za boj proti ljudskim boleznim in za ohranitev ljudske moči. Vojščaki bodo, kakor upamo, kmalu po sklepu miru ozdravljeni ali vsaj izdatno izboljšani zapustili ta zdravilišča. Zgradbe pa bodo ostale in bodo otvorile svoja vrata onim tuberkuloznim bolnikom, ki so sedaj skozi tedne in mesece, razširjajoč svoje bacile, hiralni v žalostnih razmerah. Drugi bolniki zopet se bodo sprejeli v paviljone pri bolnišnicah, ki ostanejo rezervirani za tuberkulozne, ali pa jih bodo prenesli v gozdna zavetišča, kjer bodo leželi na solčnih balkonih ali v zavarovanih lopah na zraku in solcu zopet našli svoje zdravje. Razen tega se bode po načrtu »Avstrijske zveze za boj proti tuberkulozi« širšom Avstrije ustanovilo celo omrežje oskrbovalnic za tuberkulozne, ki jim kot zdravstvenim nadzorovalnicam in higienskim posvetovalnicam pripade glavna naloga v zdravstveno-socialnem boju proti tuberkulozi.

Četudi vojska nikakor ni pospeševalka kulture, pomenja »Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi«, ki jo je porodila, kulturno delo prve vrste v službi ljudske kreposti in ljudskega zdravja.

Salvenini in goriški Slovenci.

Rimski univerzitetni profesor G. Salvenini je v Italiji precej poznata oseba. Po svojem političnem prepričanju je socialist in po svojem držanju v vprašanju italijanskega izdajstva napram Avstriji je takozvan intervencionist. Pozimi leta 1915 je izdal v Milanu v založništvu Ravà & Co. malo brošurico »Guerra o Neutralità?« (»Vojna ali nevtralnost?«), ki ni vzbudila izvanredne pozornosti samo v Italiji, nego še posebej v slovanskem svetu — a še posebno pri srbskih fantastih in onih nesrečnih in zaslepljenih Jugoslovenih, ki so v službi sušičavih srbskih političnih fondov rogovili po Rimu, Parizu in Londonu in si obetali zlate gradove od milosti in pravcoljubja četvernega sporazuma. V tej brošurici je razvil Salvenini sledečo teorijo z ozirom na Srbijo in Italijo in njeno politiko in od tod mu politični renome in ljubezen rečenih krogov. On pravi:

»Italija se mora pridružiti četvernemu sporazumu in napasti Avstrijo, a to ne napravno radi naših iredentičnih krajev, nego zato, ker je Italija, dokler je v zvezi z Avstrijo in Nemčijo v alijanci, njihov vazal in ker vsled tega strašno trpi v ekonomskem pogledu (sic!). To vazalstvo bi se po srečni avstro-nemški vojni za Italijo še pogorsilo, ker bi hotela Nemčija zopet upostaviti Sveto rimsko cesarstvo, in na tem potu je potem ne bi mogel nikdo zadržati. Razbiti Avstrijo in osvoboditi se, mora biti naš edini cilj. Na nove province ne smemo iz dveh razlogov misliti: prvič, nakopali bi si s tem strašno sovraštvo srbstva in ostalega jugoslovenskega elementa, ki je Italijanem za skupno obrambo proti Nemcem krvavo potreben, a drugič zato, ker je Italija uboga zemlja in nima denarja niti za svoje potrebe, kamoli za kake kolonije. Prepustim kolonije Francoski in An-

gleški, ki imata denar in smisel za organizacijo, a mi skušajmo povzdigniti naobrazbo (sic!) svojega naroda, dajmo mu strokovnih šol, da se Italijani ne bodo izseljevali samo kot najbednji in najzaostali delavci, nego kot dobri rokodelci, ki bodo potem dobro živeli v francoskih in angleških kolonijah in bogatili svojo domovino.

Salvenini navaja za zgled italijansko kolonijo, 70.000 duš, v francoskem Tunisu, ki se gotovo bolje počutijo, nego ako bi bila ta kolonija siromašne Italije.

To so bile za italijansko stališče — in zlasti še, ako jih primerjamo z megolomanijami Barzilajeva kova — zmerne besede. Toda tako Salveninijeva pravičnost in poštenost leta 1915. pozimi; čujmo pa njegovo pravičnost in objektivnost od danes.

V »Secolu« z dne 23. avgusta, št. 18.071, ima g. Salvenini mnogo izpremenjeno lice in mi bi mogli ob tej priliki zopet citirati oni naš toli resnični pregovor: »Kar mačka rodi, vse miši lovi.« Tudi v tem svojem članku opominja Salvenini na »ženerozno prizanesljivost«, »pravičnost« in »pomembnost rešitve« slovensko-italijskega problema, ali pri tem se poslužuje vseh iredentičnih zofizmov in govori z besedami in izrazi, ki niso za Slovence ni najmanj laskavi.

Prvo konstatira Salvenini, da se ne dá z gotovostjo dognati, koliko je bilo Slovencev pred vojno v Gorici. Občinska statistika da jih izkazuje 7600, a uradna državnica 10.700. »Ed è certo che in questo censimento le cifre furono alterate a vantaggio dell' elemento slavo — in gotovo je, da so bile izpremenjene te številke v korist slovenskega elementa, ali vsekako, da je gotovo, da je prihajal na dva Italijana po en Slovenec. Nemci, pravi, bodo iz Gorice izginili, ali naravno je, da bo ostalo še precej Slovencev v nji, čeprav manj kakor sedaj, ker severnoiztočni del Goriške je slovenski. Italijani se bodo v Gorici po vojni zelo pomnožili, ali vsekakor mora Italija rešiti »il grande problema di presentarsi alle popolazioni delle provincie orientali — velik problem, ki se proži pri narodih orientálnih provincij — s pravičnostjo in posredovanjem za mir in ne kakor zmagujoči narod nad premaganim,« ki je obsojen na služenje — »destinato a servire«. Mogoče, pravi Salvenini, da bo goriškim, tržiškim in istrskim Italijanom težko pozabiti nepravilnosti, ki jim jih je delala Avstrija s pomočjo Slovencev, ali italijanska vlada da mora imeti pred očmi blagor vseh Italijanov in ne samo teh lokalnih skupin. Interes cele Italije da je, da Italijani in Slovenci žive v medsebojnem miru v teh provincah. Administracija da ne sme biti instrument za represalije za ono, kar se je godilo pred vojno. Tu da ne sme biti ne zmagovalcev, ne premagancev — nego državljani. Tlačenje Slovencev v Primorju da ne bi moglo ostati brez velikih konsekvenc za italijansko politiko.

Značilni sta v tem članku predvsem dve stvari. Prvo, priznanje, da Italijani pri občinskih volitvah leta 1913. ne bi bili zmagovalci nad Slovenci — in tu zapuščata evidentno g. Salveninija logika in pravcoljubnost in se pokaže njegovo simuliranje v najlepši luči; a drugo, priznanje, da so lanskega leta dali iredentisti v polni meri duška (sfogol!) svoji pravcoljubnosti s tem, da so takoj odstranili vse slovenske napise. Salvenini sicer pravi, da je italijanska vlada ta slučaj obžalovala (deplorò),

ali nam ne pove, da li so se ti napisi pozneje tudi nadomestili.

Obvaruj nas Bog italijanske pravcoljubnosti! to je edina prava želja vsakega Slovence. V ostalem ne dvomimo niti trenutje, da bo te njihove pravičnosti v Gorici kaj kmalu konec — za to bo poskrbela naša hrabra soška armada — vsekako pa bi bilo želeto, da naši slovenski listi objavijo natančno statistiko prebivalstva in statistiko njihovega kulturnega življenja za vsako okupirano selo posebe, ker politarji hočejo z lažmi prepričati ves svet, da so vsi do sedaj okupirani kraji čisto italijanski.

Burian o položaju.

Budimpešta, 13. septembra. (K. urad.) »Budapesti Hirlap« objavlja poročilo svojega sodnika o njegovem razgovoru z zunanjim ministrom baronom Burianom, ki mu je izjavil:

O vpoklicu delegacij.

Prvi sem, ki bi najtopleje pozdravil vpoklic delegacij, ker potem bi bil moj prisiljeni molk končan; svojim tožnikom bi lahko stopil oko v oko.

Glede

na zaupnike ogrske opozicije

je rekel minister med drugim: Gotove meje pri zaupnih obvestilih nisem mogel prekoračiti, ker mi je to mejo določilo odgovorno moje uradno mesto. V gotovih okolnostih je odvisen uspeh od gotovih pogajanj in dogovorov od molka. Rad sem poslušal naziranje gospodarjev, a umevno je, da nisem mogel slediti njih svetu. Končno imam svoje nazore in morem misliti le s svojo glavo.

Rumunija.

Na vprašanje, če bi bili mogli za ceno žrtev razorožiti sovraštvo Rumunije, je odgovoril minister: Če je rekel grof Andrassy, da so bile poniževalne ponudbe, ki smo jih predlagali Italiji, torej veselili, koliko bolj poniževalno bi bilo, če bi bili morali kupiti dobrohotnost male Rumunije s teritorialnimi koncesijami. Posledica bi pa najbrže bila, da bi bil prihajal perfidni mali sosod z vedno večjimi željami.

Pogajanja z Italijo.

Glede na Andrassyjevo kritiko o pogajanjih z Italijo je opozarjal minister, da je prečital Andrassy izbrane stvari iz diplomatskih not, posamezne kose, ki jih je tako uredil, kakor so njemu prijali, ne da bi se bil oziral na druge. »Zagotavljam,« tako je rekel minister, »da bi lahko izbral druge kose, iz katerih bi sledilo, da italijanski zunanji minister Sonnino ni nikakor tisti vrli mož, ki se mu ne more ničesar predbacivati, kakršnega bi rad predstavil Andrassy.«

O sklepu miru

je izjavil minister: Če bi se bila nudila prilika častnega miru, bi bili mi in Nemčija z veseljem porabili priliko.

O rumunskem vpadu

je rekel: To, da so silili nepripravljeno Rumunijo v vojno, ne dokazuje toliko krepkosti, marveč slabost četverozveze. Če bi bila četverozveza res tako močna, kakor to tako rada naznanja, bi ji ne bilo potrebno, da je tako pritiskala na Rumunijo in da je morala toliko materielno žrtvovati za pomoč male rumunske armade. Nočem prerokovati, a drznem se reči, da na-

sproti Rumuniji pričakujem z gotovostjo uspeha. Po polomu Rumunije in po malem uspehu sedanje skupne ofenzive bo pač četverozveza uvidela, da nima nobenega pomena nadaljnje prelivanje krvi.

Budimpešta, 13. septembra. Zunanji minister Burian je še izjavil:

Rumunski napad ni presenetil.

Napad Rumunov nas ni presenetil. Pripravljani smo bili nanj. Naš poslanik v Bukarešti je videl vse dele priprav v Rumuniji in nam je vedno poročal, da postaja nevarnost vedno večja. A Rumunija bi še ne bila pričela sovražnosti, če bi ne bila pričela četverozveza nujno pritiskala nanjo in če bi ne bil vložen v zadnjem trenutku

ultimat Rusije.

Rumunija bi bila rada počakala, da bi nas bili naši sovražniki popolnoma zlomili, da bi bila potem brez nevarnosti skočila na plen. A Rusija je tako v lastnem kakor tudi v imenu sporazuma izpotočila v Bukarešt, da more nastop Rumunije koristiti le v sedanjem trenutku. Če bo nastopila Rumunija pozneje, bi njen nastop izgubil vso vrednost in bi postale ničeve in neveljavne vse obljube Rumuniji.

Drugi del tega izpotočila je bil sestavljen v obliki ultimata. Naglašalo se je, naj se že zgodi karkoli, da bodo smatralo ruske čete rumunsko ozemlje za vojno ozemlje in da bodo šle skozi Rumunijo. Rumunija je bila zato prisiljena, da nas je napadla v trenutku, ko še ni bila popolnoma pripravljena in je hotel ministrski predsednik Bratianu še nekaj časa čakati, da bi ne bilo za Rumunijo nobene nevarnosti več. Končno je prisilila četverozveza Rumunijo le na tisto pot, po kateri je nameravala sama hoditi. V teh okolnostih ni mogla vlada končnega sklepa več zavlačevati.

Nova velika razprava v ogrskem državnem zboru.

Budimpešta, 13. septembra 1916.

Bolgarsko sobranje pozdravilo ogrski državni zbor.

Predsednik naznanil, da se je predsednik bolgarskega sobranja dr. Vačev brzojavno zahvalil, ker je čestitala ogrska zbornica bolgarskim zmagam. (Živahni Eljen klici v celi hiši.)

Prečitajo se nato predlogi poslancev grofa Andrassyja in Apponya glede na vpoklic delegacij.

Govor grofa Andrassyja o sklicanju delegacij.

Grof Julij Andrassy je med drugim naglašal, da ker popolnoma počiva ustavno življenje v Avstriji, tvori to veliko nevarnost dobrim razmeram med Avstrijo in Ogrsko.

Andrassy proti Burianu.

Glede na Burianovo izjavo v »Budapesti Hirlapu«, češ, da ga lahko v njegovi nevarnosti obtožujejo, sodi govornik, da je to težko in zato nastopa za zborovanje delegacij.

Če pravi, da smo z ropotom motili ministrskega predsednika, ko ga je branil, je zelo slabo poučen. Zdi se, da zunanji minister naših razmer nič boljše ne pozna, kakor je poznal razmere v Rumuniji. Če pravi minister, da nam ni mogel vsega povedati, ker je šlo tudi za tajnosti drugih, nas morebiti smatra za take čenče, ki se jim

(forte Priuli) nad Majnico, na črti od tu pa do Ločnika več manjših, a pri Ločniku samem drugo glavno postojanko (forte tartaruga). S temi deli so bile završene priprave za drugi splošni naval na Gorico.

Dne 16. oktobra so pričeli Benečani obstreljevati stari most čez Sočo, ki je bil v nekaterih dneh tako poškodovan, da ni bil več za rabo. To je bil pa tudi edini uspeh sovražnikovega topništva; avstrijskih zakopov ob Soči ni mogel poškodovati, kam se uničiti. Ker je bil most podrt, so naši vzdrževali prehod čez Sočo s pontonom in z brodom ter so takoj spet začeli ofenzivno postopati obstreljevaje novo benečansko utrdbo (forte Priuli). Sovražnik je sicer naskočil po ukazu vojnega sveta naš »forte del bosco« — a vržen nazaj ni ponovil napada. To je dalo Trautmannsdorfu pogum, da polkusi prepotiti ga tudi iz groinske doline. Ko so opazile prve benečanske straže gibanje pri naših četah, so to sporočile kapitanu. A ta se ni zmenil za vest, češ, da izvira poročilo iz bojzljivosti predstraž. Desetnik vdruči nujno javi, da Avstrijci naskakujejo, a kapitan pošlje sela nazaj s porogljivim vprašanjem, je-li razen predstraž pijan tudi desetnik sam? — Medtem so se naši polastili groinske doline; beneška posadka je bila potolčena ali ujeta, le malo mož je ubežalo. S temi porazi je bil zaključen drugi poizkus, navaliti na Gorico.

Vojni svet sovražnikov je imel spet sejo; nihče ni več zahteval, da naj se

znova zastavi z ofenzivo pri Gorici. Odložili so se za drugo glavno točko: Gradško; imeli so pač ta občeveljavni recept: kedar izpodleti na enem koncu, zastaviti na drugem. O obsegu in kakovosti operacij je bil vsak član sveta drugega naziranja. Tudi ni bilo razpoloženje med častniki nič kaj pomirljivo; tožili so, da je služba prenaporna in marsikateri je zapustil benečanske vrste s svojimi vojaki vred in prišel med cesarsko posadko. Ob teh odnošajih v sovražnikovih vrstah je imelo vsako podjetje naših čet uspeh; posebno manjše operacije so se vršile neprestano. — Benečani so še enkrat poizkusili prekoračiti Sočo pri Gorici; prodri so pač s prvimi skupinami na levi breg, a so morali bežati; skoraj bi bili naši zajeli ves sovražni oddelek.

Ti neuspehi in dejstvo, da je prešla ofenziva v drago defenzivo, so provzročili, da je senat imenoval vrhovnim poveljnikom Ivana de Medici, moža, ki dotlej ni bil na soški fronti. Meseca decembra je dospel v Marjan in takoj začel z obsežnim preosnovanjem. V svojem poročilu je posebno naglašal, da zadostuje vojaštvo, kar ga je na fronti, pač za obrambo zasadenih postojank, da pa ni misliti na ofenzivno postopanje, predno ne pridejo nova ojačenja. Takrat je imel Medici na fronti 6000 mož in 1600 konj.

Dasi ne rad, je senat vendar dovolil, da naj gredo trdnjavske posadke iz Palme, Vidma, Čedada in Tržiča v operacijsko armado. A v trdnjavah je slu-

žilo mnogo Švicarjev; ti so se uprli, češ, da se ne boré zoper Avstrijce. — Priuli je pa izjavil, da se Benečija ne bori zoper avstrijske dežele, ampak zoper Uskoke, ki so udrli na cesarsko ozemlje. S tem je Švicarje pomiril in jih pridobil s povišanjem mezde za operacijsko armado. — Med temi preosnovami se je vršila na planoti ob Ločniku večja bitka, v kateri je zmagovalo avstrijsko orožje. Medici je domneval, da hoče Trautmannsdorf zavzeti Ločnik — misel, ki je bila prava. Kajti že 15. decembra so Avstrijci napadli Ločnik in so odvedli bogat plen ujetnikov in orožja v Gorico; zadali so nasprotniku zelo občutne izgube — a v Ločnik sam pa niso prišli. Največ so trpeli v tej bitki oni oddelki, ki so se hoteli rešiti v utrdbo »forte Priuli«; ti so prišli do cela v roke tam stoječih hrvaških čet.

Ta novi poraz je pekel Benečane. Da prikrijejo svoje nezgode, poizkusijo poloviti polizvedovalne avstrijske oddelke — po hrvaškem vzorcu — pa ne ujamajo niti enega vojaka.

Začetkom leta 1617. je dal Trautmannsdorf Benečanom ponovno priliko, meriti se z njim na planem — a zaman. Poveljnik Trevigiano je pozval za dan 3. januarja našega polkovnika Marradasa na viteški dvoboj, ki naj se vrši na ravnici ob Soči; vsak izmed njiju naj vzame s seboj še deset bojevnikov. Marradas sprejme poziv brez pomisleka in je ob določenem času tudi na mestu, obdan od deset častnikov. Ali Benečana ni bilo od nikoder. Ko-

nečno pošlje obvestilo, da mu je general Contarini prepovedal bojevati se s sovražnimi častniki, izvzemši v četnem boju. Na toizjavo odredi Trautmannsdorf takoj drugi dan (4. januarja) splošno demonstracijo proti sovražnim postojankam pri Ločniku. A nasprotnika ni bilo na plan, tudi na četni boj ne. Trautmannsdorf pa je zasedel desni breg Soče med utrdbo Priuli in Ločnikom ter se vrnil v svoj stan.

V Benetkah pa niso dobili nikdar in od nikoder poročil o uspehih. Zato je postal senat v taborišče zahtevo v zelo odločnem tonu, da naj se začne odločilne operacije. Medici je bil primoran začeti z ofenzivo. Navalil je z veliko, dobro ustrojeno in oboroženo premočjo na Št. Martin v Brdih. Imel je 3 oddelke pešcev, 500 arkebusirjev, 250 jurišarjev z lestvami, 25 francoskih razstreljevalcev, 25 velikih pušk na kolesih, oddelek tovarne živine za donašanje streliva, 500 konjenikov in 15 mož vodnikov. S to silo se je približal sovražnik utrjeni vasi. Pa ni imel sreče. Pred vasjo je stalo zapuščeno poslopje; tam so hoteli pripraviti razstrelivo. Na kupu sena pa je ležal kmet, ki ni mogel več v vas, ker so bila vrata že zaprta. Mož se ustraši in zbeži. Eden izmed sovražnikov skoči za njim in ga hoče zadaviti, misleč, da ima izdajalca pred seboj. Kmet se brani, začne se meteti in oba padeta pred konja, otovorjenega s petardami. Žival se splaši in zdrirja nazaj po isti poti, po kateri je prišla; za njo pobegnejo tudi drugi konji. Pro-

tajnost ne sme zaupati. Nočemo poznati vseh skrivnosti, marveč le o tekočih stvarih hočemo biti poučeni, da moremo nadzorovati zunanjega ministra. Na ministru, ki trdi, da smo ga vprašali o takih vojaških stvareh, na katere ni mogel odgovoriti, nismo stali nanj enega takega vprašanja, na katero bi bil odgovoril, da je to vojaška tajnost. Odgovoril nam je na eno samo vprašanje, da ni bil primerno poučen.

Poslanec Rakovsky: Tako je bilo! Velik nemir in medklji na skrajni levi.

Ojstri napadi na zunanjega ministra.

Andrassy: Pribijem: sedanje stanje je nezno. (Pritrjevanje na levi.) Zunanji minister pravi, da je bil poučen o dušnem stanju Rumunije, o namenih Bratianu in tudi, kakor se zdi, o delovanju Rusije. Kljub temu se ni nič storilo proti nevarnostim: ne vojaško, ne politično. Ta ministerva izjava lahko razbremeni grofa Czernina in diplomacijo, a težko obtožuje vlado.

Vmešavanje v avstrijske razmere.

Glede na ministrskega predsednika z ozirom na njegov zadnji govor, da nismo upravičeni vmešavati se v avstrijske notranje stvari, mu pritrujem, da bi bilo naporno, če bi se brez pereče potrebe in brez sile velikih življenjskih koristi vmešavali v avstrijske notranje stvari, a zankavam, da gre zdaj za notranjo avstrijsko zadevo. Avstrija je dolžna Ogrski, da omogoči sklicanje delegacij. Od Avstrije zahtevamo s popolno pravico, da izpolnjuje svojo dolžnost omogoči, da teče ustavno življenje na Ogrskem brez kršitve v strugi, ki jo predpisuje postava.

Andrassy na Stürgkhov naslov.

Če se sklicuje na to, da avstrijski merodajni činitelji, Tisza misli pač na vlado, sodijo, da ne morejo zdaj poslovati delegacije, tega govornik ne smatra za dejstvo, ki bi se ne moglo izpremeniti. Saj je Stürgkh l. 1914. izjavil, da odgoditev državnega zbora ne more preprečiti postavnosti zasedanja delegacij. Če zdaj zadošča drugačen nazor avstrijskega ministrskega predsednika, da zavira delovanje ogrske ustave, se more le reči, da visi naša slavna pogodbeno postava v zraku, da nima realnega temelja in da je vse odvisno od avstrijskega ministrskega predsednika, kaj da on trenutno smatra za upravičeno in primerno.

Glede na italijansko vprašanje

je smatral za svojo dolžnost, da je opozoril na storjene napake z željo, naj se vsaj v bodoče take napake ne ponove.

Andrassyja in Tisze ne veseli, ker je ustava v Avstriji oslabilala.

Važnejše kot v postavi zagotovljeno skupno delovanje je dušna harmonija, da je vsaki Oger prepričan, da v minuti velike nevarnosti lahko računa na avstrijskega domoljuba in da tudi v Avstriji vsakdo ve in čuti, da je Oger najvarnejša opora monarhije, dinastije in Avstrije. Žal, da to razmerje ni bilo še nikdar slabše, kot je danes. Kot Oger se ne more veseliti, ker se le tu govori v imenu monarhije, ker je v Avstriji ustava oslabiljena. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje na levi.)

Tisza: Teža ni nihče vesel.

Poziv na Tiszo, naj dela na obnovitev ustavnega življenja v Avstriji.

Grof Andrassy: Obžalujem, ker ne izrabim ministrski predsednik svoje mogočne pozicije za to, da bi vse storil, da zavladati v Avstriji ustavno življenje. (Živahno pritrdjevanje na levi.)

dirajoči oddelki zaslisišo od Št. Martina bežeče konje, domnevajo, da imajo sovražnike pred seboj ter začno v tmni streljati na živino. Na ta način se razpoči nekaj petard. Zadnji sovražni oddelki mislijo, da jih obstreljavajo Avstrijci in streljajo v smer pred seboj — na lastne prednje čete seveda. Prodiranje se ustavi, potem pa se čete začno umikati v Vipolže. Petardni pok in streljanje so opozorili v Št. Martinu nastaneno posadko na nevarnost. Straža da z obzidja nekaj opozorilnih strelcev. Takoj hiti Trautmannsdorf na pomoč s 400 hajduki in 150 konjeniki. Utrujeni po celdnevnom potu se vržejo hajduki takoj na sovražnika, a se morajo umakniti s precejšnjimi izgubami. A ta uspeh Benečanom ni pomagal: popustiti so morali Št. Martin in še ponoči hiteči v Kozano, kjer je izbruhnil upor Albancev.

Takoj po tem napadu se obrnejo Benečani spet proti drugi točki in poizkusijo prvokrat navaliti na utrdbe pri Rubiji in Sovodnju. A ko pride Medici z Brd do avstrijskih postojank ob Soči, jih dobi dobro zavarovane in njegove čete se odločno branijo prebrest naraslo Sočo. Kaj mu je ostalo drugega, nego vrniti se. — Za povračilo pa naskoči D'Ampliere (12. januarja) sovražno v Kravju; zaspene straže so hitro premagane, vsa posadka — 100 neravnjenih vojakov — je ujeta in bogat

Tisza odgovarja Andrassyju.

Tisza pravi, da z ozirom na obsežno tvarino Andrassyjevega govora takoj odgovarja.

Vlada in zaupniki opozicije.

Ne pečam se s tem, kar so zaupniki govorili z zunanjim ministrom in kaj jim je odgovoril. Kar mene tiče, sem z Andrassyjem in še dvema voditeljema opozicije večkrat govoril o zunanjih zadevah in sicer s pooblastilom Njegovega Veličanstva in s pritrđidom zunanjega ministra.

Tisza najodločneje želi ustavnost v Avstriji.

Popolnoma se strinjam in najodločneje naglašam, da ni na Ogrskem nobenega resnega činitelja, ki bi ne želel, da se avstrijsko ustavno življenje cveteče razvija in da se najkrepkejšje pojavlja. (Pritrdjevanje na desnici.) Nihče tako ne želi, kot jaz, harmonijo duše in čustvo skupnosti med Avstrijo in Ogrsko in nihče ne obžaluje tega tako, kot jaz, če se pojavljajo tozadevno moteči momenti. (Pritrdjevanje na desnici.)

Poslanec Smreccsanyi: »Najbolj moti Stürgkh.«

Tisza: Ne verujem, da bi bile sploh razmere med Avstrijo in Ogrsko danes slabše, kot so bile prej.

Andrassy nekaj zakliče.

O aprovizaciji.

Tisza pravi, da je vprašanje aprovizacije pač najvažnejše. Obžaluje, da so bile na Ogrskem slabe letine in da smo zato mogli primeroma le malo za aprovizacijo avstrijskega prebivalstva storiti. To je povzročilo slabo voljo. Take zmote se morajo iz avstrijske javnosti izločiti, vsakdo delaj na to, a najodločneje protestira, da bi bila ogrska vlada ali ogrski parlament ali kak drug ogrski činitelj zakrivil, da je zašlo avstrijsko ustavno življenje v sedanjo neprijetno začeto; a čuvati se moramo, da se ne bomo vmešavali v notranje zadeve avstrijske države.

Glede na avstrijske delegacije

pravi, da noče zavzeti stališča o avstrijski praksi glede na delegacije. Glede na Andrassyjev nazor, da je Avstrija dolžna Ogrski voliti delegacijo in da je Ogrska upravičena, da jo prisili na to, sodi, da je to nevarna reč, ker ogrske postave vežejo nas, Avstrije pa njih postave, a postava leta 1867 ne obsega nobenega pravnega naslova za vmešavanje.

Zelo želim, da izvoli Avstrija svojo delegacijo.

A taka vprašanja se morajo resno presoditi, ker pripadajo delokrogu treh kompetentnih avstrijskih činiteljev. Če bi se zdaj vmešavali v avstrijske notranje stvari, bi to smatral za napako, za nevaren predenčni slučaj in bi opogumili tista avstrijska stremiljena, nasproti katerim smo v preteklosti vsi ne glede na razlike med strankami nastopali. Obžalujem, ker predlogu posl. Andrassyja ne morem pritrditi.

O zunanjih zadevah Tisza ne govori rad.

Glede na zunanja politična vprašanja je Tisza rekel, da o njih ne govori rad, ker se tako v tuzemstvu, posebno pa v sovražnem inozemstvu v deželi škodljivem smislu tolmačijo in zavijajo. Popolnoma pa le ne more molčati, ker če se gospodom posreči, da narod prepričajo in da mu zbude skrb, češ da obsega naša zunanja politika celo vrsto nevarnih blodenj in napak (Živahni klici na levi: Tako je! Ugovor na desnici), bi bilo le naravno, da nastane v deželi tako mnenje, ki bi genialno in krepko vodeni se-

danji vojski ne koristilo. (Živahno pritrdjevanje na desnici. Nemir in ugovor na levi.)

Poslanec Sümeği (Karolyjeva skupina) kliče:

Burian naj gre!

Posl. Štefan Rakovszky: Naši govori tega niso povzročili!

Gabriel Ugron: Na Sedmograškem nismo mi delali mnenja.

Predsednik prosi, naj se poslanci pomire.

Tisza: Opozoriti moram, da so poslanci v marsikaterem oziru pretirano kritikalni in tudi enostranski.

O vojski z Italijo se nato Tisza preroka z Andrassyjem, češ da bi se bili lahko izognili vojske z Italijo. Prečital je celo vrsto poročil in not, po katerih smo še 4. in 5. maja 1915, po zmagi pri Gorlicah predlagali preosnovno mejo ob Soči in hoteli ugoditi gotovim italijanskim željam glede na Trident in da ne bomo iskali ničesar v Albaniji. Naš veleposlanik, ki je izvedel, da o naših ponudbah Sonnino ni obvestil ne svojih min. tovarišev in kralja, je skupno z nemškim veleposlanikom le še razširjene razširjene koncesije, ki jih je tudi nemški veleposlanik podpisal, poslal pristojnemu mestu. Nastala so na to v italijanski vladi nesporazumljenja, kandidiran je bil državnik, (Giollitti. O. ur.), o katerem smo sodili, da take sijajne ponudbe Italiji ne bo odklonil, za katerega se je zavzemala demonstrativno večina italijanske zbornice. Sestavili smo tudi načrt pogodbe, naš veleposlanik v Rimu je bil pooblaščen, da izroči ponudbo italijanski vladi; dne 17. maja se je izročila pogodba novemu kabinetu Salandra; 23. maja, na dan vojne napovedi se je le reklo, da je ponudba prepozna.

Glede na vojno napoved Rumunije

je izvajal: Naše zunanje zastopstvo nas je opozorilo na nevarnost s strani Rumunije; poslanik nas je točno obveščal o pripravljenosti rumunske armade; poučeni smo bili dobro, da Rumunija še ni bila pripravljena. Mislili zato tudi nismo, da se bo napad tako kmalu izvedel, tudi smo sodili, da bo Rumunija boljše čuvala svoje koristi. Glede na to smo se varali. Ta napaka je rodila za nas škodljive, žalostne posledice, a ne vem, če ne bodo posledice prenašnjene napada na Rumunijo še težje. Obžalujem, ker se ni obnesla zveza z Rumunijo. Obžalujem, ker je bila Rumunija zapeljana na vojsko proti nam, a upam, da se popolnoma vzravna v vseh okolnostih izguba Rumunije po zvezi z Bolgarijo. (Živahno pritrdjevanje.)

Grof Appony

pravi nato, da je vpoklic delegacij za parlamentarno nadzorstvo neobhodno potreben. Napake, ki so se zgodile, se morajo odpraviti. Če tudi nisem strateg, trdim, da bi brez ofenzive proti Italiji tam zaposlene sile zadoščale, da bi bile branile Sedmograško pred vpadom.

Vojska z Rusi in Rumuni.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 13. septembra. Uradno:

Bojna črta proti Rumuniji. Položaj se ni izpremenil.

Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Enoten napad množic, ki so ga izvedli Rusi proti naši karpatski bojni črti med Smotrečem (južnozahodno od Žabjev) in Zlato Bistrico, se je izjalovil

kati ojačenj, potem pa z vso silo navaliti na Gradiško in jo zavzeti. Od todi je mislil prodreti preko dolnjega Krasa v notranjost Goriške. Ta načrt so odobrvali tudi v Benetkah in dovolili ojačenj.

Sedaj je začel sovražnik premikati svoje postojanke in okope neposredno pred avstrijsko fronto pri Gradiški. Malo opazovalnico pri Brumi je razširil v pravcato trdnjavo s štirimi bastijoni; tam je nastanil stalno posadko 800 pešcev in 300 konjenikov. Trautmannsdorf tega ni mogel preprečiti, ker ni smel nikjer vzeti moštva iz drugih postojank. Vendar pa je sklenil izvesti protiodredbo, ki bi jo prevzela trdnjavska posadka. Ukazal je napasti novo trdnjavo. Že je šla Benečanom trda — ko dobi odposlani avstrijski oddelek znamenje, da naj se vrne takoj v mesto, ker mu je pretila nevarnost od strani. Take male napade je Trautmannsdorf ponavljal in imel ta uspeh, da je Medici pač opustil misel, osvojiti Gradiško, nasproti pa sklenil začeti z ofenzivo na celi črti. Trautmannsdorf je odredil v prvi vrsti vse v obrambo Gradiške in njenih opiralšč pri Rubiji in Sovodnju; posebno važnost je polagal na utrdbo »forte Stella« na kraškem obronku in na zavarovanje gradiškega mostišča.

(Konec.)

na hrabri obrambi branilcev z nadvse težkimi izgubami za sovražnika. V vzhodni Galiciji nobenih dogodkov.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Izvezši zmernega ognja s topovi in z metalci min nič važnega.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 13. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Položaj se ni izpremenil. Manjše ruske sunke smo odbili severno od izliva Dveta in pri Karbunovki (severnozahodno od Dvinska).

Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

V Karpatih so nadaljevali Rusi na bojni črti Smotreč (južnozahodno od Žabjev) do Zlate Bistrice enoten sunek množici Povsod so jih odbile z največjimi izgubami naše hrabre čete, ki jim poveljuje general pl. Conta.

Na Sedmograškem so se spoprijele nemške čete v odseku Hermannstadt in južnozahodno od Hötzinga z Rumuni.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 13. septembra. Veliki glavni stan:

Premikanje v Dobrudži se nadaljuje po načrtu. Na macedonski bojni črti nobenega važnega dogodka.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

× × ×

Turško uradno poročilo iz Galicije.

Carigrad, 11. septembra. (Kor. ur.) Glavni stan poroča: Po v zadnjem času došli poročili so naše čete na galiskem bojišču s protinapadi z bajoneti dne 7. septembra do večera odbile vse napade močnih ruskih sil. Izgube sovražnika cenijo na 8000 mož. Pri spopadih, v katerih je došlo do bojov moža z možem, je bilo ujetih nad 300 mož in 3 častniki ter zaplenjena ena strojna puška.

× × ×

Rusko uradno poročilo.

12. septembra. Pri reki Belem Četremošću so zasedle naše čete več višin; poizkus sovražnika, da jih nam izopet iztrga, ni uspel. Naše čete so zasedle v gozdni Karpatih pri gori Caput gorovje severno od Capula in so iztrgale med zasledovanjem tudi goro Čepul; ujele so 13 častnikov, 900 vojakov in zaplenile 7 strojnih pušk, tri metalce bomb in en žaromet.

× × ×

Položaj v Galiciji.

Basel, 13. sept. »Baseler Nachrichten« pišejo: Ruski napori zadnjih tednov so se kljub vsem naporom omežili le na to, da so pridobivali na prostoru vzhodno od Haliča; odločilnega niso s tem dosegli ničesar. Do Lvova imajo Rusi še vedno po črti naravnost 85 kilometrov.

Važno rusko priznanje.

Stockholm, 13. septembra. Menčikov opozarja v »Novem Vremenu«, da se je ofenziva četverozveze za leto 1916 zrušila in da so jo odgodili za bodoče leto. Vse eno je, kdo bo pričel z ofenzivo: Nemčija ali Rusija. Ker zavira jesensko vreme vsaki aktivni nastop, se mora dati prednost obrambi; vreme naskokom ni več ugodno, zato se bodo glavni boji na glavnih bojiščih morali odgoditi. Če se do dneva Marije Priprošnice boji ne bodo odločili, naj se smatra, da je cela vojska leta 1916 na vseh bojiščih začasno končana.

Vojni svet v Petrogradu.

Stockholm, 13. septembra. Iz Petrograda se javlja: Nepričakovano sklicanje izrednega vojnega sveta na carjevo povelje petrograjskih vojaških krogov ni presenetilo. Nekaj dni so že vedeli, da je rusko višje vojno vodstvo radi rusko-rumunskih porazov v Dobrudži prestrašeno in da se boji težkih posledic za celo rusko bojno črto. Rumunskemu vojnomu ministrstvu očitajo, da se ni dovolj pripravilo na vojsko, daš je preostajalo Rumuniji med pogajanjih časa za vse najskrbnejše izpeljane priprave. Dalje se poroča iz Petrograda, da bodo prepeljali ruske čete s Kavkaza na rusko zahodno bojno črto, kjer bodo izvedli važna premikanja čet. V mali Aziji bodo zato nekaj časa počivale operacije, ker bodo pustili tam le toliko čet, kolikor jih potrebujejo, da se bodo branili.

× × ×

Rumunsko uradno poročilo.

Bukarešt, 11. septembra. Uradno: Zahodno od zgornjih dolin Maroša in Olta se

sovražnik nadalje umika. Ujeli smo 3 častnike in 106 mož. Jugovzhodno od Nagy-szebeba smo zasedli Sellenberg. Dognalo se je, da se sovražnik poslužuje dum-dum-rogel. V dolini Sztrigy zahodno od Merisora smo odbili več sovražnih napadov. Naše k napadu prošle čete so zaplenile 2 topova, 2 strojni puški in več municijskih voz; ujeli smo 3 častnike in 302 vojaka.

Bukarešt, 12. septembra. Uradno: Sovražni knadaluje svoje umikanje zahodno od zgornjih dolin Maroša in Olta.

Sedmograška glavno bojišče.

Haag, 13. septembra. »Times« poroča iz rumunsko glavne stana: Dasi Rumuni zasledujejo operacije ob Donavi radi velike bližine do Bukarešta z največjo napetostjo, se le smatra Sedmograška za glavno bojišče in pričakuje, da se bo tam odločila vojska.

Rumunsko-ruske kleščje odpovedale.

Dunaj, 12. septembra. Iz vojnega tiskovnega stana se javlja: Glavne točke napadom Rusov in Rumunov na Ogrsko tvorijo na jugu prostor pri Oršovi, na severu pa mejna pobočja gozdnih Karpatov. Sovražniki so nameravali tam donavsko monarhijo poigrabiti in ji odščitniti velik kos, da bi se bili izognili težkih frontnih napadov v goratem sedmograškem obmejnem ozemlju. Ta taktika s kleščami zvezanih Rusov in Rumunov naj bi jim bila odprla pot čez stolico Marmaros do zgornjega Szamosa do postojank ob Marošu in Altu v zahodni Sedmograški. Od zgoraj so nastopali Rusi že več tednov proti naši bojni črti v gozdnih Karpatih, a nemške in avstrijske čete so tam vedno zadržale naval. Tudi danes so odbili severovzhodno od Capula vse napade.

Rumuni, ki so nameravali iz Valahije s silo zavzeti južno mejo, in so nastopali pri Oršovi z močnimi silami, so v zadnjih dneh prestrašeni po dogodkih v Dobrudzi postali s svojimi napadi zmernejši in mirnejši. Na sedmograški meji sovražnik še ne sodeluje sistematično; bojevali so se tam le malo; mogoče je, da sovražnik razvrstuje iznova čete.

× × ×

Carp in Marghiloman.

Basel, 13. septembra. »Ruskoe Slovo« poroča, da so Petra Carpa pridržali v Jassy; Marghiloman je smel ostati v Bukareštu.

Bolgari v vojski.

Bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 6. septembra. (Kor. ur. Zakasnelo došlo.)

Rumunsko bojišče.

Ob Donavi je mirno. V Dobrudzi naše prodiranje uspešno napreduje. Ko so nam Rumuni l. 1913. z roparskim napadom iztrgali Dobrudžo, so hiteli utrjevati Tutrakan in Silistro, da bi iz teh dveh trdnjav mogli ogrožati krilo in hrbet naših čet, ki bi v danem slučaju pričele ofenzivo proti severovzhodu. Iz prvoimenovanega kraja so napravili moderno, mogočno obmestje, kojega bojna črta se razteza 8 do 9 km južno od mesta in ima 13 utrdb z velikim številom baterij poljske in trdnjavske artiljerije, oklopov in umetnih ovir.

Včeraj ob 5. zjutraj so pričele čete, ki operirajo proti Tutrakanu, napad na trdnjavo. Po krepki topniški pripravi je navalila pehota in se po trdovratnem boju proti poldnevu polastila štirih utrdb glavne obrambne črte, in sicer utrdb 5, 6, 7 in 8. Sovražnik se je umaknil na svojo drugo črto ne daleč od južnega dela mesta. Naša pehota mu je odločno sledila in proti 7. uri zvečer je bila cela črta utrdb, izvzemši 8 in 13, ki sta ob donavskem bregu, v naši posesti. Več kot 1000 ujetnikov s 30 topovi in 10 strojnimi puškami smo ugrabili.

Pri četah, ki operirajo proti Silistri, nobene izpremembe. Včeraj je naša konjenica dognala, da so Rumuni v neredu bežali. Po boju pri Kurtbunarju so našli 1 top, 2 municijska voza, množico z municijo naloženih voz, kuhinje in tren nekega bataljona, kar je popustil sovražnik. Včeraj zjutraj se je vršil odločilni boj severno od Dobriča med našimi četami in močnim sovražnim oddelkom, ki je bil sestavljen iz dveh rumunskih konjeniških polkov in dveh polkov rumunske pehote, kateri je bila pridružena ruska konjenica. Kljub ponovnim napadom je bil sovražnik z velikimi izgubami zanj vržen nazaj in se je umaknil proti severovzhodu. Bojišče je v širini 200 do 1000 korakov pred našimi postojankami pokrito s sovražnimi trupli, med temi 1 ruski in veliko drugih častnikov. Včeraj smo pokopali 400 trupel. Nek polkovnik je bil ubit, podpolkovnik pa ujet. Hladnokrvnost, s katero so naše čete odbile ta napad, je občudovanja vredna. Sprejele so sovražnika stoječ pokonci s

klici »Hura« in »Živela Bolgarija!«, pevajoč dobroduško himno in so ga krepko pričeli zasledovati.

Sofija, 8. septembra. (Kor. ur. Zakasnelo došlo.) Prodiranje naših čet proti Silistri se nadaljuje. Število pri Tutrakanu ugrabljenih ujetnikov se je zvišalo na 450 častnikov in več kot 22.000 mož. Včeraj 7. t. m. so naše čete junaško odbile vse sovražne napade pri Dobriču. Po srditem boju, v katerem zadržanja naših čet ni mogoče prehvaliti, smo napravili protinapad in odbili sovražnika proti severovzhodu. Ponoči se je umaknil z bojišča, zasledovan od naših čet. Njegove izgube so izredno velike.

Sofija, 13. septembra. Uradno:

Rumunsko bojišče.

Ob Donavi je mirno. Prodiranje naših čet v Dobrudzi traja dalje.

Poveljnik III. armade poroča dodatno: Naši častniki, ki so se včeraj vrnili iz Silistre, Tutrakan in okolice, poročajo, da so rumunske čete med svojim srmatnim umikanjem počele gorostasne stvari nad mirnim bolgarskim prebivalstvom. Našlo se je truplo mladoletne deklice raztrgano v dva dela. Grozodejstvo se je očitno izvršilo potem, ko je bila prej onečaščena. Teh grozovitosti so se udeležili tudi posamezni ruski oddelki, ki so bili v Silistri.

Macedonsko bojišče.

Včeraj 12. t. m. močan obojestranski topniški in pehotni oženj pri Ostrovskem jezeru. Na ozemlju Moglena ojačen topniški in pehotni oženj in streljanje z minami. Na posameznih točkah je sovražnik skušal prodreti, bil pa je z našim ognjem odbit. V Vardarski dolini in ob Dojranskem jezeru živahen topniški oženj. Pri jezeru Butkovo so dva italijanska bataljona, 1 eskadron in 1 baterija prodrli iz vasi Butkovo proti Butkovo-Džumaja. Naši tamonjski oddelki so jih odločno napadli in pogнали v beg. Od naših čet zasledovan se je sovražnik umaknil pri vasi Butkovo. Ujeti so: 1 častnik, 1 častniški kandidat in 87 mož. Doslej smo pokopali: 2 častnika in več kot 70 mož. Zaplenili smo 200 pušk. To je drugo srečanje z Italijani. V dolini Strume zmeren topniški oženj. Ob egejski obali križari, kot po navadi, sovražno brodovje.

Rumunsko uradno poročilo.

Bukarešt, 11. septembra. Uradno: Na celem obdonavskem bojišču streljanje. V Dobrudzi se operacije nadaljujejo.

Bukarešt, 12. septembra. Uradno: Plovba po Donavi je sovražnim ladjam popolnoma zaprta. Na bojišču v Dobrudzi so v teku operacije. — Sovražni letalci so metali bombe na mesto Piatra-Neamtu, ubili enega starčka in težko ranili dva otroka.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 12. septembra. Uradno: Ob Strumi so se Angleži ljuto bojevali in z naskokom vzeli vas Nevojen. Pri Dojranskem jezeru traja artiljerijski boj z ljutostjo dalje. Francoske baterije so z uspehom obstreljevale bolgarske naprave v odseku Magokovo. Zahodno od Vardarja je močna ofenziva zaveznikov v odseku severno od Maja-daga dosegla izvrstne uspehe. Vsi bolgarski jarki v širini 3 km in globočini 800 m so vzeti. Zavezniki so ugrabili ujetnike. Zahodno od Ostrovskega jezera je srbska artiljerija zelo delovala. Pri Baniki jugozapadno od jezera so uspela delna podjetja. Odbili smo z ognjem s težkimi izgubami za sovražnika bolgarski napad.

Angleško uradno poročilo.

London, 12. septembra. Uradno poročilo iz Soluna z dne 12. t. m.: Oddelki, ki je včeraj pri Nehovi prekorščil Strumo, je osvojil jarke na vzhodnem bregu. Francoski oddelki, ki je z angleškim skupno nastopil, je osvojil vas Fenemah in ugrabil 30 ujetnikov. Sovražnik je imel v teh bojih med njegovimi protinapadi in med umikanjem težke izgube.

Bolgarsko armadno povelje.

Sofija, 13. septembra. (Kor. ur. Zakasnelo.) Armadno povelje generalisima Zekova, ko so se pričele sovražnosti med Rumunijo in Bolgarijo, izvaja: Da obnovimo pravico, ki se je pozeptala z nogami z znano sovražno pogodbo v Bukareštu, smo bili prisiljeni, da smo zopet prijeli orožje in da smo po ljutem boju za ceno dragocenih žrtev osvobodili Macedonijo od njenih zatiralec. Z namenom, da nam uropajo našo lepo Macedonijo, da jo iztrgajo iz skupne naše domovine in da jo pahnejo v najnižje hlapčevstvo, so zbrali naši sovražniki v Solunu zmešano armado, s katero so nas poizkusili napasti. Vsi njih poizkusi in vsi njih klavni naporji so se razbili na granitnem zidu teles junaških branilcev naše narodne posesti; ni več daleč dan, ko bomo razbili na jugu naše sovražnike. Zdej je pa dvignil zavratni, nečastni sovražnik

onstran Donave, ki je zatiral in umazal našo neprecenljivo Dobrudžo, svojo glavo liki škodljiva kača; z dušo, prepojeno črne zavisti in onemoglega sovraštva, da zabrani uresničenje svetega dela naše narodne enote. Ne da bi ga mi kakorkoli izzivali, je pričel streljati na naša mesta ob Donavi, moril je žene in otroke in je bojzljivo napadal naše mejne straže. Častniki! Podčastniki in vojaki! Krasna, zavidačna vredna usoda vam je pripadla: osramočeno čast Bolgarije maščevati, da našo lepo Dobrudžo, našo dedno zemljo, prabivališče naših prednikov oprostite mučeništvu. Podpirani z armadami naših zaveznikov ste dovolj močni, da bojzljivega sovražnika kaznujete in da tem propalicam pokažete, da zna postopati Bolgar grozno s tistimi, ki onečaščajo njegovo domačo zemljo in da se Vaša armada ne bo utrudila in da Vaši bajoneti ne bodo prej topli, predno ne bo sovražnik popolnoma uničen. Nobenega sočutja, nobene milosti tem bojzljivcem!

Padec Silistre.

Rotterdam, 13. septembra. Silistro so napadli s številnimi 30,5 in 42 cm topovi, ki so v malo urah porušili vse utrdbe.

Po rumunskem porazu v južni Dobrudzi.

Sofija, 13. septembra. Rumunske in ruske čete drže po svojem porazu v južni Dobrudzi le še črto Črna voda — Medžidje — Konstanca, ki je dolga 30 km. Rumuni bodo tam najbrže še obupno poizkusili obrambo, ker je ta črta zelo važna za celo Dobrudžo.

Bolgarsko-nemške bojne sile.

Manchester, 13. septembra. (K. urad.) »Manchester Guardian« piše, da bolgarske in nemške bojne sile niso dovolj močne, da bi resno ogrozile Bukarešt ali motile bojne načrte sporazuma. Zavezniške bojne sile, ki jih lahko postavijo proti Bolgariji, so dvakrat tolike kot Bolgari sami, ali Bolgari so mogli postaviti premočne sile na strateško važnih točkah.

Nemiri v Bukareštu.

Berlin, 13. septembra. »8-Uhr-Blatt« poroča: Ne daleč od kraljeve palače v Bukareštu je v ljudskih vrtovih došlo do revolucionarnega zbiranja približno 3000 glav broječe množice, ki je hotela nastopiti proti palači, v kateri je bil kralj. Vojaštvo je oddalo na množico ostre strele in več oseb je bilo ubitih. V mestu je nastala zmešnjava, ki so jo le s težavo potlačili.

Izkazi izgub v Rumuniji ustavljeni.

Stockholm, 13. septembra. Komaj so v Rumuniji pričeli izhajati izkazi izgub, so jih že zopet ustavili.

Japonski topovi za Balkan.

Stockholm, 13. septembra. Iz japonskih državnih arsenalov so poslali večje število najtežjih topov balkanski armadi. Pri teh topovih so izključno le japonski častniki.

14 letni otroci na bojišču.

Stockholm, 13. septembra. Iz mladencev, povečini 14 letnih, so sestavili poseben polk, ki bo šel pod poveljstvom prestolonaslednikovim v ogenj.

Sarrailovi dnevi so šteti. — General Gourand njegov naslednik.

Curih, 13. septembra. Pariški listi pripravljajo javno na izpremebo poveljstva na Orientu. General Gourand se je že odpeljal v Solun, kjer prevzame visoko poveljstvo. »Matine« javlja, da bo poveljeval Gourand vsem četam sporazuma na Balkanu.

Lugano, 13. septembra. »Italia« javlja, da so Sarraila podredili drugim, kakor to trde uradni krogi že več dni. Sarrailu očitajo, da ni nastopil dovolj odločno proti Grški. »Gazetta Ticinese« trdi, da je bil Sarrail kot zagrižen repubičan presurov proti kralju Konstantinu.

Genj, 12. septembra. Podpolkovnik Rousset piše v »Petit Parisien«: V Rusiji, v Italiji in na Ogrskem se krasno kažejo skupni naporji. Le v Macedoniji je mirno — skrivnost, ki jo ne morem razvozljati.

Na morju in zraku.

Dunaj, 13. septembra. (Kor. urad.) Ponoči od 12. na 13. t. m. je skupina morskih letal vrгла veliko bomb z dobrih učinkom na kolodvor. Neka druga skupina morskih letal je v isti noči napravila bojno pristanišče Benetke. Najtežje bombe so zadele arsenal, ladjedelnice, plinarno, utrdbo Alberone in pristanišče Chiozza; na Chiozza je bilo povzročena tudi več požarov.

Poveljstvo mornarice.

Berlin, 13. septembra. Wolff javlja: Dne 11. septembra so napadla nemška morsk letala pri Konstanci in južno od tam ruske morske sile. Dognalo se je, da so zadelo eno bojno ladjo, en podmorski čoln in več rušilcev. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana.

Dne 12. septembra je več skupin naših morskih letal napadlo na Egejskem morju sovražne morske sile. Bombe so večkrat zadele; enega sovražnega rušilca so potopile. Kljub ljutemu obstreljevanju so se vrnila vsa letala nepoškodovana.

Letalski napad na Konstanca.

Sofija, 13. septembra. Letalski napad na Konstanca so izvedla tri bolgarska in nemška letala. Dognalo se je, da sta bili v pristanišču dve ruski ladji v polno zedeti. Tri druge ladje so bile znatno poškodovane.

Rusko brodovje v Konstanci.

Rotterdam, 13. septembra. »Morning-post« javlja: Celotno rusko črnomoško brodovje je došlo v Konstanca.

Grške homatije.

Odstop Zaimisa.

Haag, 13. septembra. Reuterjev urad javlja iz Aten, da ministrski predsednik Zaimis vstraja na svoji demisiji.

Lugano, 13. septembra. Grško poslanstvo v Rimu je odstop grškega ministrskega predsednika Zaimisa potrdilo. Poslanstvo je tudi izjavilo, da med Zaimisom in kraljem ni bilo nobenega nesporazumljenja glede na sprejem zadnjih zahtev četverosporazuma. Kabinetu Zaimis bo — po italijanskih virih — sledil najbrže nacionalni kabinet, ki bo odločil o vprašanju vstopa Grške v vojsko.

Zakaj je Zaimis odstopil.

Rotterdam, 13. septembra. Angleški listi poročajo iz Aten, da se Zaimisu ni posrečilo pridobiti kralja, da bi sprejel liberalni strankarski načrt in zahteva Venizela na političnem polju. Kdo bo njegov naslednik, še ni znano.

Venizelos upa na svojo zmago.

Haag, 13. septembra. Venizelovo glasilo »Kiryx« svari francoskega poslanika, naj ne povzroči meščanske vojske na Grškem, dokler stoji na Grškem glavni sovražnik, med tem ko se bodo prav lahko izpolnile želje liberalne stranke.

Nemško-bolgarska zagotovila Grški.

Curih, 13. septembra. Švicarska brozjavna agencija poroča iz Aten: Kljub zagotovitvi, da so pismene garancije glede na povrnitev od Nemcev in Bolgarov zasedenega grškega ozemlja, trdi venizelističsko časopisje, da to ni res. Zato je grška vlada objavila besedilo garancijske pogodbe.

Zagotovila nemške in bolgarske vlade se glase: 1. Nedotakljivost ozemlja kraljevine Grške in grška samostojnost se bo prejkolesj čuvala. 2. Nemške in bolgarske čete bodo grško ozemlje zapustile, kakor hitro odpadejo vzroki, ki so povzročili vojaško akcijo. 3. Zavezniki bodo osebno svobodo, lastnino in verska čuvstva in običaje prebivalcev spoštovali in z njimi prijateljsko občevali. 4. Za škodo, povzročeno od nemško-bolgarskih čet za časa bivanja na grških tleh, bodo dotični prebivalci odškodovani.

Dodatno k tej uradni objavi se poroča, da je grška vlada ukazala upravnim, sodnim in vojaškim oblastem v od nemško-bolgarskih čet zasedenih ozemljih, da ostanejo na svojih mestih in posebno odredila, da bodo prebivalci preskrbljeni.

Poulični nemiri v Atenah.

Ženeva, 13. septembra. »Echo de Paris« poroča, da vlada v Atenah močno razburjenje proti štirispornemu. List govori o velikih pouličnih nemirih za Nemce in proti sporazumu.

Spor v grški armadi.

Pariz, 13. septembra. »Temps« poroča iz Soluna, da se je v Verria sestavil narodno-obrambni odbor. Nek polkovnik iz Orfano je izjavil, da s svojim bataljonom zastopa stvar odbora. Odpotoval je v Solun po navodila. V Kozane je došlo 300 prostovoljcev, ki so se priključili Srbom.

Curih, 13. septembra. Rimska »Tribuna« poroča iz Aten: Zveze rezervistov se upirajo razpustitvi. Ker so zborovalne prostore zaprli, se vrše v Atenah in predkrajih velika zborovanja rezervistov po cestah in trgih.

Napad v Atenah — delo venizelistov.

Lugano, 13. septembra. (K. u.) Grški listi, n. pr. »Embros« in »Nea Himera«, namigavajo, da so napad na atensko francosko poslanstvo organizirali venizelisti, da bi povzročili njegove dejanske posledice, posebno dohod tujezemskega vojaštvo v Atene in v neposredno bližino kraljeve prestolnice, kakor tudi razpustitvi kraljeve zveze in neutralistične zveze rezervistov.

Pred splošno mobilizacijo na Grškem?

Zeneva, 13. septembra. Poluradno poročilo agencije Havas trdi, da so v Atenah res že veliko ukrenili za splošno mobilizacijo. Na drugi strani pa še niso končana posvetovanja, ki so potrebna, preden se kaj takega ukrene. Vojake, ki so bili na dopustu, so že vpoklicali. Poleg tega ne smejo čez mejo podaniki, ki so podvrženi vojaški službi.

× × ×

Cel grški armadni zbor prepeljan v Nemčijo.

Berlin, 14. septembra. Wolffov urad javlja: Ko so bile nemško-bolgarske čete vsled Sarailovega napada prisiljene v protinapadu vkorakati v grško Makedonijo, je za levim bolgarskim krilom, ki je prodril do reke Strume, stal četrti grški armadni zbor s puškami ob nogah sicer v treh mestih, v Seresu, Drami in Kavali. Ententa je nameravala prisiliti te grške čete, da se ji pridružijo ali pa jim pripraviti enako usodo, kakor 11. grški diviziji, nad katero je izvršila ententa nasilstvo. Prosta zveza z Atenami je bila prekinjena, občevanje z oblastmi v domovini je nadzorovala ententa in poljubno prepovedala. Poveljujoči general IV. grškega armadnega zbora v Kavali, zvest volji svojega vojnega gospoda in ustavne vlade, da vzdrži nevtralnost, je bil v očigled nevzdržljivega položaja njemu zaupanih čet in ogrožen od lakote in boleznih prisiljen samostojno delovati in prosil 12. t. m. najvišje nemško vojno vodstvo, da njegove vrle, kralju in vladi zveste čete pred pritiskom entente vzame v varstvo in jim dovoli stan in oskrbo. Tej prošnji se je ugodilo. Da se ogne vsaki kršitvi nevtrali-tete, se je v sporazumu s poveljujočim generalom sklenilo, popolnoma oborožene grške čete kot nevtralne prepeljati v kraje v Nemčiji. Tu bodo uživali gostoljubnost, dokler ne bodo njihovo domovino zapustili vsiljivci entente.

Berlin, 14. septembra. »Berliner Tageblatt« piše, da je IV. grški armadni zbor dokazal ententi, da imajo kralju zveste grške čete vendar še sredstva, da se ubranijo pritisku kršiti nevtralnost dežele. Pozdravljamo grške častnike in vojake, ki bodo naši gostje. To dokazuje, da je zvestoba do kralja v grškem častniškem zboru in v armadi nerazrušljiva. Sarailovo obotavljanje izvira iz spoznanja, da ljudstvo in armada stojita na kraljevi strani.

Berlin, 14. septembra. »Lokalanzeiger« piše: Grški general je razbil voz, ki ga je hotel zvezati in je napravil dogovor, ki kralju varuje in ohrani njemu zaupane čete, katere je ententa hotela pognati proti kraljevi volji v boj proti osrednjim silam.

Vojska z Italijo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 13. septembra. Uradno: Na bojni črti ob Soči se nadaljuje sovražni topniški ogenj. Med Adiško in Astiško dolino je postalo precej mirno. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

V boju za našo Goriško.

Goriško, dne 12. sept. 1916. Tudi zadnje dva dni na bojišču pred Gorico nikake izpremembe. Le tupatam posamezni topovski strelji, izolirani infanterijski napadi posebno na komenski planoti in rožljanje strojnic. Vendar traja živahno gibanje v sovražnikovem etapnem prostoru dalje.

Dober mesec je že minil, odkar je prešla naša solnčna Gorica v laško robstvo. Italijani so skušali prve dni, da bodo tudi druge naše postojanke z nasokom zavzeli. Bridko so se varali. Vsi očividci se strinjajo s tem, da so bile laške izgube pri zavzetju Gorice velikanske. V tem mesecu odmora so naše čete popravile in preuredile dobro drugo obrambeno črto s pred granatami varnimi kavernami. Sovražniku se je le posrečilo v tem mesecu, da je mimogrede zavzel pobočje Sv. Katarine. Neka naša kombinirana brigada — obstoječa iz vseh narodov Avstrije — ga je z izrednim junaštvom čez noč vrgla zopet nazaj.

Značilno za Cadornova poročila je, da Lahii pretiravajo do komičnosti z uspehi svojih letal. Bombe mečejo pač večkrat, pa hvala Bogu le malo zade-nejo. Tako je poročal Cadorna ob neki priliki, da so Caproniji porušili progo in kolodvor v Rihembergu. Na kolodvoru v Rihembergu ne vedo nič o tem. Pač pa je padlo nekaj bomb daleč proč brez uspeha na polje. — Italijani so nas zopet obiskali s slovenskimi letaki, ki se odlikujejo po miserabni slovenščini in v katerih pravijo, da je Rumunija napovedala vojno.

Oblegovalno stanje v provinci Reggio.

Curih, 13. septembra. Milanska brzojavna poročila pravijo, da so v provinci Reggio proglasili oblegovalno stanje. Vzrok zato sicer ne navajajo, vendar je brez vsakega dvoma, da jih je iskati v revolucionarnih nastopih v Malachio.

Pred Valono.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO. Dunaj, 13. septembra. Uradno: Ob Vojuši od časa do časa živahen ogenj s puškami. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO. Berlin, 13. septembra. Veliki glavni stan:

Zahodno bojišče. Bojna črta maršala kraljeviča Ruprehta Bavarskega. Severno od Somme je iznova vzplamtela bitka. Naše čete se nahajajo med Comblesom in Somme v težkem borenju. Francozi so vdrl v Bouchavesnes. Topniški boji se na obeh straneh reke z veliko ljutostjo nadaljujejo.

Bojna črta nemškega kraljeviča. Na desnem bregu Moze so se izjavili napadi Francozov v odseku Thi-uamont in v soteski Souville.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

O Verdunu

je izjavil Lloyd George: Verdun ni rešil le Francije, marveč tudi skupno stvar zaveznikov in vsega človeštva.

Pet zamorskih bataljonov v Franciji. Pretorija, 13. septembra. (K. u.) Reuter: Botha je napovedal, da bo na željo angleške vlade odšlo na Francosko pet bataljonov zamorcev, skupno 10.000 mož, za pristaniška dela.

Francoski ministrski predsednik na vojnem svetu v Petrogradu?

Kristianija, 13. septembra. (K. u.) »Aftenposten« poroča: Francoski ministrski predsednik Briand in vojni minister Rouses in več častnikov je došlo 11. t. m. zvečer sem. Potovali so čez Stockholm in Haparando v Petrograd na vojni svet.

V francoski zbornici.

Pariz, 12. septembra. (K. u.) Sejo zbornice je otvoril predsednik Deschanel z govorom; nato so se prečitale brzojavke med srbsko in francosko zbornico. Ministrski predsednik Briand je napovedal za četrtek govor o dogodkih med parlamentarnimi počitnicami.

Angleške luke zapre za nevtralne ladje.

Haag, 13. septembra. (K. u.) Generalni ravnatelj pošte javlja, da je poštni promet v in preko Angleške do nadaljnjega ustavljen.

Amsterdam, 13. septembra. (K. u.) Reuterjev urad javlja, da od pol 1. ure zjutraj ni dobil nobenih brzojavk iz Angleške. Tudi notiranja ameriških kurzov so izostala.

Rotterdam, 13. septembra. Vse ladje v Rotterdamu in Maasluisu, ki so bile pripravljene, da odprejo na Angleško, so dobile obvestilo, da je njihov dohod v angleške luke nemogoč.

Rotterdam, 13. septembra. Včeraj je bila tukajšnja luka obveščena, da so bile v noči od ponedeljka na torek vse angleške luke zaprte za nevtralne ladje. Vzrok za to ni znan.

Turki gospodarijo v Teberanu.

Monakovo, 13. septembra. »Russkoe Slovo« pravi, da Turki popolnoma nadvladajo položaj v Teberanu. Rusija in Anglija nameravata, kakor trde v Teberanu, staviti ultimati za zahtevo, naj Perzija pojasni z izjavo položaj. Če Perzija ne bo pristopila na stran sporazuma, bodo baje diplomatski zastopniki entente takoj zapustili Teheran z izjavo, naj nosi Perzija sama odgovornost svoje sedanje in bodoče usode.

Razna poročila.

Kralj Nikita v denarnih zadregah. Curih, 13. septembra. Prošnja črnogorskega kralja, da bi smel ostati v Italiji, je imela posledico, da se je njegov povratak v Lyon pospešil. Pospešilo se mu pa je baje, da je uredil svoje finančne zadeve.

Pasić prišel bolan na Krf. Genf, 13. septembra. Pasić je odpotoval bolan na Krf, da se udeleži otvoritvene seje skupščine, na kateri

bo po pooblastilu četverozveze govoril in izjavil tudi, kaj da pričakuje od podpore grškega zaveznika.

Dnevne novice.

— Cesar je včeraj sprejel ministrskega predsednika grofa Stürgkha v daljši avdi-jenci.

— Odlikovanje. Cesar je predsedniku okrožnega sodišča v Novem mestu, Francu Garzaroliju pl. Thurnlack, takse prosto podelil naslov in značaj dvornega svetnika. — Vojni križec II. razreda za civilne zasluge je dobil sekcijski svetnik v ministrstvu zunanjih del dr. Ivo Šubelj.

— Nameravani veliki blok nemških strank. Z Dunaja se javlja, da je novi nemški delovni skupini pristopilo 13. t. m. zopet šest poslancev. Agrarni poslanci s Koroskega so naznanili, da bodo kmalu pristopili. Nova stranka bo povabila tudi vse ostale nemške poslance, naj pristopijo. Nova stranka dela na to, da se ustanovi veliki nemški blok, ki bi ga tvorili krščanski socialci, socialni demokrati in narodna zveza.

— Upravitelj Srbije štajerski Slovenec. Nedavno imenovani gospodarski upravitelj cele Srbije gospod Avguštin Novak je rojen Slovenec, sin znanega veleposestnika gospoda Jožefa Novaka v Št. Jurju ob južni železnici. G. Avguštin Novak je zdaj 30 let star, obiskoval je visoki kmetijski šoli na Dunaju in v Lipskem, pozneje je posloval kot kmetijski vladni komisar v Kragujevcu.

— Pohvaljeni železničarji. Načelnik vojnega transportnega vodstva je v imenu Najvišje službe izrazil pohvalno priznanje nadinspektorju Ivanu Šega v Ljubljani, načelniku žel. vzdruž. sekcije v Trstu inspektorju Matiju Schneller, železniškemu tajniku dr. Maksu Daser, nadrevidentom Francu Planinšek in Ivanu Verstovšek v Ljubljani in Karlu Stefinu v Št. Petru na Krasu; pohvalne dekrete za pospeševanje koristi armade na bojišču so dobili: inspektor Avgust Vrečko, višja revidenta Alojz Pregelj in Rudolf Schneider, revidenti Ivan Albrecht, Anton Dodič, Robert Herrisch, Rudolf Kastner, Rud. Markl, Oton Machazek, Gavdenc Pavlin, Friderik Pöhm, Oskar Prato, Valter Stosius, Evdard Verzegnassi in Jožef Zupan; adjunkti Ivan Malgaj, Stanislav Stergar in Jožef Zupančič; kanclijski pomočnik Kajetan Stoll, kanclijski ekspedijent Jakob Pavčič; oficijantka Rozala Meick in manipulantinja Marija Petelin.

— Odlikovani slovenski vojni kurat. Vojni kurat č. g. F r i d. R a t e j je odlikovan s častnim znakom II. razreda Rdečega križa.

— Padel je junaške smrti dragonski častnik Janko Finžgar, sin pokojnega občespoštovanega gostilničarja in posestnika z Brezj.

— Proti drž. poslancu dr. Drinkoviću se vrši sodna obravnava pred najvišjim sodiščem na Dunaju dne 22. septembra.

— Slovenske šole v Italijanov osvojenih krajih. Časopisi poročajo iz Luga, da je vlada otvorila slovenske šole v vseh onih krajih v Brdih, kjer so bile tudi poprej; za učitelje je pa imenovala Slovence.

— Vojna razstava slikarjev v Zagrebu se otvori dne 4. oktobra. Pokrovitelj te razstave je nadvojvoda Leopold Salvador, kateri pride k otvoritvi te razstave. Z nadvojvodo prideta v Zagreb tudi predstojnik vojnega tiskovnega stana generalni major Hoen in ravnatelj vojnega muzeja na Dunaju polkovnik John.

Obesil se je, kakor poroča uradni list, v Podgori, občina Št. Vid, mesarski pomočnik Jožef Podgoršek. Bil je epileptičen.

Ljubljanske novice.

Ij Pritožbe v aprovizacijskih zadevah. Mestni aprovizacijski odsek je v svoji seji dne 11. septembra 1916 sklenil ustanoviti na magistratu posebno pisarno za vse pritožbe, oziroma ovadbe občinstva v aprovizacijskih zadevah. Ta pisarna začne poslovati v petek, dne 15. septembra 1916, in sicer v prostorih mestnega popisovalnega urada (bivša Galetova hiša, prtiličje), kjer bo mestni uradnik vsak delavnik od 3. do 5. ure popoldne sprejemal na zapisnik želje, pritožbe in ovadbe občinstva. Pripominja se pa, da se bodo sprejemale le take izjave, katere bo stranka s svojim polnim imenom podpisala.

Ij Prodaja moke in zdroba. Dodatno k včerajšnji notici se stranke opozarjajo, da bodo za sedaj prodajali moko in zdrob vsi tisti trgovci, ki so jo prodajali do sedaj. Jutri se bodo objavila lista trgovcev in koliko moke so isti dobili. Opozarja se pa že sedaj, da dobe večji prodajalci tretjino bele, tretjino koruzne moke in tretjino ko-

ruznega zdroba, odnosno manjši trgovci polovico bele in polovico koruzne moke, oziroma zdroba, ker razpoložljivo množino blaga ni mogoče drugače razdeliti.

Ij Izdaja moke in zdroba. Včeraj ob 2. uri popoldne, ko ni bilo mogoče poročila spraviti v list, smo dobili z magistrata poročilo: »Mokarji in trgovci z moko v Ljubljani se opozarjajo, da se moka ne bode izdajala v četrtek, kakor je bilo objavljeno v listih, temveč šele v petek, dne 15. septembra 1916, ob osmih zjutraj. Razdelilo se bode vsega skupaj 125 vreč pšenične moke, 238 vreč koruzne moke in 322 vreč koruznega zdroba, in sicer po potrebi dotičnega okraja. Trgovci in mokarji dobe torej v vsakem okraju le toliko moke, kolikor je odpade na dotični okraj v razmerju z razpoložljivo množino moke in zdroba. Natančnejši načrt, pri katerih trgovcih in mokarjih se bode dobila moka in zdrob, se objavi jutri. Občinstvo se opozarja, da se bode za sedaj treba zadovoljiti z višjo množino koruzne moke in zdroba, dokler ne bode na razpolago več bele moke.« — Prosimo, da se nam take novice pravočasno pošiljajo.

Ij Nakaznice za krompir. Jutri dobe stranke hkrati s krušnimi izkaznicami tudi nakaznice za krompir. Razlikovati je dvoje nakaznic, rjave in bele. Rjavih se izda toliko, kolikor je strank, oziroma rodbin, belih in rjavih skupaj pa toliko kot oseb, ki prejmejo krušnice. Rjave nakaznice bodo služile obenem za legitimacijo, vse nakaznice bodo zaznamovane z rimskimi številkami od I. do IX., ki značijo krušne komisije ozir. okraje. Rjave izkaznice imajo razentega še zaporedne številke, ki začnejo v vsakem okraju s števil. 1. Kdo bo hotel dobiti krompir, se bo moral predvsem izkazati z rjavo izkaznico. Da se prepriča naval in čakanje pri razdeljevanju krompirja, se bodo določili za posamezne okraje posebni dnevi, za posamezne številke v okraju posebne ure. Vsaka nakaznica ima po 60 oddelkov, na katere je mogoče dobiti 60 kg krompirja. Krompir se bo dobival po velikosti dovoza in razpoložljive zaloge. Začetkoma se bo oddajalo le množine za sproti. Pozneje se bo skušalo strankam oddati vso do 1. aprila 1917 nanje pripadajočo množino, to je za osebo okroglo 60 kg.

Ij Padel je na severnem bojišču bančni uradnik g. Janko Rohrmann, sin trgovca g. Viktorja Rohrmanna. Rodbini naše iskreno sožalje ob prebrdki izgubi.

Ij Pri razdelitvi krompirja so mnogi morali včeraj čakati od 1. do 5. ure. Ali res ni mogoče napraviti več razdeljevalnic?

Primorske novice.

Deželna upravna komisija za Istro je pregledala ekonomsko stanje pokrajine ter je dognala sledeče stanje zadolženja istrskega pokrajinskega zaklada z dne 30. junija 1916:

Konsolidirani dolgovi	K 1,728.313-54
dolg nasproti državi	» 1,355.430-56
dolgovi bankam in drugim zavodom	» 2,574.449-70
Skupaj	K 5,658.193-80

Razen tega je hipotekarnega dolga na nepremičninah, pripadajočih deželni bolnišnici v Pulju . . . . . K 800.000— in višjih dolgov . . . . . » 1,058.926—

Skupaj . . . . . K 1,858.926—

Pripominja se, da je nastal državni dolg v znesku K 1,355.430-56 vsled kontokorentnih izplačil, izvršenih od strani c. kr. finančnega ravnateljstva na prošnjo deželne uprave na račun deželnega zaklada, ker je zaradi sedanjih izrednih razmer izostalo vplačevanje deželnih davkov in drugih dohodkov. — Predsednik Lasciac I. r.

— Smrtna kosa. Iz Vrbovca pri Mozirju poročajo: V noči od ponedeljka na torek (11.—12. sept.) je umrl po kratki bolezni nepričakovano g. Vinko Krpan, član »Čevljarске zadruge« iz Mirna pri Gorici, star 51 let. Bil je tih, blag mož, ki je živel samo za svojo družino. Zapušča vdovo in 7 nedoraslih otrok. Ohranimo mu časten spomin!

Težko ranjen je bil na tirolskem bojišču od laške krogle Izidor Hlede, doma iz Rut pri Gorici.

Razne novice.

Krompir. Letos je 300 let, kar se je pojavil krompir prvič na pariški dvorni pojedini kakor nekaj posebnega. Krompir, brez ugovora najvažnejše živilo, v premnogih družinah glavni del hrane, znači za ljudstvo ne- navadno dobroto, a kljub temu je krompir prebil orjaške boje, preden je postal splošna in ljudska hrana. Bili so pred sodki vede in babje vere, ki so stavili krompirju zapreke in ovire, in te pred sodke je premnogokrat podpirala nevednost, ki je namesto gomoljavih izrastkov uporabljala zeleni krompirjev plod, z bok česar so seveda nastale

neprijetne želodčne težave. Krompir, prinesen iz Amerike l. 1588., se je sadil in negoval še v šestnajstem stoletju po vrteh kakor kurioznost. Zarote in Cardan ga v prvi polovici 16. stoletja prvič omenjata, ko označujeta deželi Peru in Granado kakor domovino krompirja in pripovedujeta o njem, da je izdatna hrana tamošnjega prebivalstva. L. 1616. se je pojavil prvič kakor nekaj posebnega na kraljevski pariški pojedini in odsihmal se je jelo evropsko prebivalstvo bolj zanimati zanj. Pri Nemcih si je pridobil velike zasluge za negovanje krompirja Friderik Veliki, ki je dal mnogo krajev nasaditi s krompirjem, a je bil primoran z oboroženo silo krompirjevo polje stražiti proti množicam, ki so bile naščuvane s predsodki in vražami zoper vsako novotarijo. V avstrijske dežele je prišel krompir v tridesetletni vojski. Glavne zasluge za razširjenje krompirja ima pri Čehih frančiškanski red v Pragi, ki je prvi začel saditi krompir na samostanskem vrtu in je naučil širše prebivalstvo pridelovanje krompirja. K popolnemu in splošnemu pridelovanju krompirja pa je prišlo šele v letih 1771. in 1772., ko je velika beda in slaba letina prisilila ljudi, da so segli po novem živilu ter odložili vse predsodke in babjo vero proti tej prekornisti poljski rastlini.

Uredniki listov v Rusiji oproščeni vojaške službe. »Vossische Ztg.« poroča iz Stockholma: Car je izdal odlok, po katerem so oproščeni vsi člani uredništva vojaške službe. V tem odloku pravi car, da je delovanje urednikov za organizacijo cele dežele, da se nadaljuje vojska z vso močjo, največjega narodnega pomena.

Od »mrtvih« vstal. O tem dogodku poroča »Česky denik« tole: V Horševi Tyni se je pripetil naslednji slučaj: V teku lanskega leta je prejel tukajšnje županstvo poročilo vojnega ministrstva, da je Jožef Dittrich iz Horševe Tyne padel na bojnih poljanah junaške smrti. Sočasno je vojno ministrstvo prosilo za fotografijo padlega junaka, da bi ga uvrstili v album avstrijskih junakov. V veliko, nepopisno presenečenje se je rečeni »mrtvec« vrnil te dni domov. Dittrich je bil na bojišču ranjen v glavo in je po bitki nezavesten obležal v mlaki krvi in zato so ga tovariši smatrali za mrtvega in kot takega naznanili vojaškemu poveljstvu. Čez več ur so ga našli Rusi, ki so ga hoteli pokopati, pa je v poslednjih trenutkih napravil nekaj kretenj. Rusi so ga odvedli s seboj. Ko je v bolnici okreval, so ga poslali v Sibirijo, odkoder je bil po preteku 21 mesecev poslan kakor vojni invalid domov. — Naj torej nihče ne obupa, če so minili tedni in meseci, da ni dobil nobenega glasu od dragega mu bojevnika iz daljne dežele. Tudi marsikateri Slovenec se še vrne, za katerega dušo se danes že moli in sv. maša bere.

Gospodarstvo.

Zatiranje kmečjsvu škodljivih ptic potom streljanja. Streljanje škodljivih ptic je bilo v političnih okrajih Litija, Kočevje, Krško, Rudolfovo in Črnomelj zopet dovoljeno z odlokom deželne vlade z dne 17. septembra 1915, št. 24.780, za politični okraj ljubljanska okolica in za mesto Ljubljano pa z odlokom deželne vlade z dne 8. oktobra 1915, št. 27.968. Tedaj more vsaka zanesljiva oseba, ki si je izposlovalo dovoljenje, nositi in rabiti v to potrebno strelno orožje. Za kraje, ki se nahajajo v okrajnih glavarstvih Kranj, Radovljica, Kamnik Logatec in Postojna ni pričakovati, da bi se streljanje splošno z odlokom dovolilo, vendar pa je deželna vlada v očigled velike škode ki jo škodljive ptice povzročajo vedno pripravljena čimprej izdati zanesljivim osebam dovoljenje za streljanje, seveda ako v to pritrudi tudi 5. armadno poveljstvo. V ta namen je vložiti prošnje potom županstva na odgovarjajoča okrajna glavarstva, katerim je od deželne vlade naročeno, da v tej zadevi hitro poslujejo. Vsa okrajna glavarstva so dobila tudi nalog storiti vse mogoče za zatiranje lisic, dihurjev, kun in podlasic in se posebno zahteva izdatno zatiranje omenjenih živali posebno od lastnikov in najemnikov lovov. C. in kr. vojno ministrstvo je za napravo strelne municije že odstopilo 10 vagonov svinca in bo krilo tudi potrebo smodnika v največji meri, ki bo mogoča. Z ozirom na razdeljevanje in prodajo strelnih potrebščin bo izdalo c. kr. trgovsko ministrstvo posebna določila.

Več 2181

prašičev

za rejo je naprodaj v Sp. Šiški, Celovška cesta 22.

Orožnik

v pokoju, vojaščine trajno prost, samec, z večletno pisarniško prakso, sprejme proti primerni plači naj si bode kakoršnokoli službo. Ponudbe sprejema uprava lista pod št. 2182

Zbiratelj kupi

stare podobe stare okvirje

in druge stare umetnine in jih plača po dobrih cenah. Ponudbe z navedbo predmeta, naslova in stanovanja se prosijo na upravo »Slovenca« pod šifro »Starine«. — 2178

Išče se inteligentnega, mlad mož (ali gospodična), kateri ima veselje do

zobotehnik

Prednost imajo zlatarski delavci. Popraša se na Marijinem trgu št. 3, II. nadstropje 2189

Tehnico za 10 kilogramov se takoj kupi. Ponudbe na upravištvo Slovenca pod št. 2188 Tehnica.

Sprejem

učenca

za trgovino z mešanim blagom. Anton Kobi, Oplotnica, Štajersko.

Deželni odbor Kranjski vzame v svrhu nastanitve c. kr. deželne komisije za agrarske operacije v najem

stanovanje

s 7 do 8 sobami. Pismene ponudbe obsegajoče natančen naslov, letno najemnino in termin odaje stanovanja, je nasloviti na »Deželni stavbni urad v Ljubljani.«

Dijaki se sprejmejo v vso oskrbo pri nemški družini. Na razpolago glasovir. Naslov pove upravništvo pod št. 2134.

Prodajalka

izurjena špecerijske in manufakturne stroke išče službe. Naslov pove uprava lista pod št. 2165.

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

Česplje in hruške (tepke) za kuhanje vsako množino kupi

Veležganjarna sadja

M. Rosner & Co. LJUBLJANA.

Iščem za svojega 8 letnega sina večjega vestnega

domačega učitelja

sigurnega nastopa. — Ponudbe pod »Zagreb 2164« na upravo tega lista.

Prazne ureče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trg. firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupuje po najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

Sprejme se: solidna in pridna

natakarica

in 2 mesarska pomočnika proti dobri plači. Istotam se kupujejo

konji za klanje

po najvišjih cenah Ivan Marinšek konjski mesar na Glincah pri Ljubljani gostilna »AMERIKA«.

Suhe gobe, trčen med, vosek, kimelj in janež

po vzorcu kupuje tvrdka Maks Lavrenčič, Gradec, Etisabethstrasse 22. 2115

Vajenca

sprejme »KINO CENTRAL« v v deželnem gledališču. Samo pismene ponudbe na ravnateljstvo »KINO CENTRAL« v deželnem gledališču. — 2170

500 K 1431

Vam plačam, ako Vasih kurjih oces, bradavic in trde kože, tekem 3 dnis korenino, brez bolečin ne odpravi. Cena lončku z jamstvenim pismom K 1-50, 3 lončki K 4—, 6 lončkov K 5-50, 6 lončkov K 5-50. Stotine zahvalnic in priznanlic. Potenje nog in rok odpravi Ita-prašek. Cena K 1-50, 3 škatlje K 3-50. Kemeny Kaschau (Kassa) I., poštini predal 12/844 Ogrsko.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše nepozabne, srčnodobre soproge, ozir. sestre in svakinje, gospe

Hilde Tönnies roj. Krisper

za krasno darovano cvetje, za mnogobrojne, v ta namen poklonjene dobrodelne darove kakor tudi za veliko udeležbo pri pogrebu izrekam tem potom v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov svojo globokočutečo, iskreno zahvalo.

Gustav Tönnies.

2184

Čevljarska zadruga iz Mirna pri Gorici sedaj v Vrbovcu pri Mozirju naznanja tužno vest, da je njen blagi, neumorno delovni član, gospod

Vinko Krpan

v torek dne 12. septembra 1916 po kratki bolezni nepričakovano zaspal v Gospodu.

Pogreb se vrši v četrtek dne 14. septembra ob 8. uri zjutraj v Rečici ob Savinji.

Daleč proč od ljubega solnčnega doma v kraljestvu Savinjskih planin počivaj v miru!

2180

Vodstvo.

Brez posebnega obvestila,

Dobivali smo zaporedoma vojnopoštne dopisnice, naslovljene na našega ljubega, dobrega Jankota, vrnjene iz Volinije z opazko: »pogrešan«. Dvomnevali smo in se tolažili, da se nahaja v ujetništvu. Snoči smo pa prejeli v našo največjo tuge oficijelno, grozno obvestilo, da je naš ljubljani, dobri sin, oziroma brat, bančni uradnik

JANKO ROHRMANN

c. in kr. praporščak v r.

dne 30. julija 1916 pri Dubrovi-Pasički padel in bil ondot istega dne pokopan.

Bodi vzornemu sinu in bratu hvaležen spomin!

Prosi se tihega sožalja.

V največji tugi:

Viktor in Roza Rohrmann v svojem imenu in v imenu svojih otrok.

Ljubljana, dne 14. septembra 1916.

2183